

VPP «Latviešu valoda» Nr. VPP-IZM-2018/2-0002

Valodas apguves pētījumi

Dr. habil. philol. Dace Markus

2019. gada 7. martā

Mērķis - ņemot vērā pašreizējo lingvistiski heterogēno situāciju Latvijas pirmsskolās un skolās, kā arī valsts valodas un jauno izglītības politiku, pēc iespējas plašāk izpētīt latviešu valodas apguvi.

Uzdevumi:

- **DP 1. Latviešu valodas apguve pirmsskolas vecumā – pētījumi Latgalē, Kurzemē, Rīgā un metodiskas rekomendācijas.** Ievērojot reģionālo izkliedi un pirmsskolas izglītības iestāžu atšķirības pēc mācībvalodas un bērnu dzimtās valodas atšķirības, veikt bērnu valodas ierakstus un vecāku aptauju.

- **DP2. Latviešu valodas apguve skolā – pētījumi Latgalē, Kurzemē un Rīgā, valodas korpuss un metodiskie līdzekļi latviešu valodas skolotājiem skolā dažādajās mācībvalodu kombinācijās.** Ievērojot reģionālo izkliedi un vidējās izglītības iestāžu atšķirības pēc statusa un mācībvalodas (ģimnāzijas, vidusskolas ar latviešu mācībvalodu un ar krievu mācībvalodu), veikt 2018. gada vidusskolēnu sacerējumu rokrakstu atlasu, elektronisku sagatavošanu un veidot valodas apgūvēju - vidusskolēnu valodas korpusu. Tiks sniegti metodiski ieteikumi turpmākai latviešu valodas apguves uzlabošanai un izstrādāts mācību metodiskais līdzeklis noteiktai mērķauditorijai, kopumā tādējādi stiprinot latviešu valodas ilgtspēju un kvalitāti.

- **DP 3 Latviešu valodas kā svešvalodas apguve – ieraksti, pētījumi, valodas korpusa papildināšana un metodiskas rekomendācijas.** Pēc vienotas metodikas apkopot ārzemju studentu esejas latviešu valodā (Liepāja, Rēzekne), analizēt, papildināt LZP granta projektā LU MII izveidoto valodas korpusu.
- **DP 4 Tādu bilingvālo/trilingvālo ģimeņu pozitīvais piemērs, kurās viena no valodām ir latviešu valoda – stāstījumi un intervijas, ko mācīties no ģimeņu valodu politikas, pārvaldības (modeļi, paņēmieni, rīki, metodes), motivācijas.** Kā šie labās prakses piemēri varētu būt saistoši gan pirmsskolas izglītībai, gan vecākiem izglītības posmiem, saglabājot latviešu valodu kā etniskā mantojuma valodu.

Valsts pētījumu programmā Latviešu valodas apguvi pēta:

- 4 valodniecības zinātņu doktores Liepājas Universitāte – 11
- 3 pedagogijas zinātņu doktores LU MII – 2
- 1 psiholoģijas zinātņu doktore RTA – 2
- 1 doktorante latviešu valodniecībā
- 1 filoloģijas maģistre
- 1 sociālo zinātņu maģistrs
- 3 ceturtnā kursa logopēdijas studentes

Izdarītais līdz 07.03.2019.

Atļaujas – Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija,
Datu Valsts inspekcija,
Liepājas Universitātes datu aizsardzības inspektors.

Izstrādāts komplekss 5-6 gadus vecu bērnu valodas apguves tests, tā vērtēšanas tabula un vēstule vecākiem.

Latviešu valodai pilnībā piemērota starptautiska bilingvālu bērnu vecāku aptauja *Utrecht Bilingual Language Exposure Calculator* (UBiLEC) un pārbaudīts tās lietojums.

Pēc socioloģes ieteikumiem VISC atlasīti vidusskolēnu domraksti, pārrakstīti elektroniski, sākta analīze un valodas korpusa izveide.

Ārzemju studentu pirmās esejas nodotas LU MII valodas korpusa papildināšanai.

Apzinātas pirmsskolas izglītības iestādes Kurzemē un Rīgā, kuras piedalītos pētījumā.

Pētījumu metodika un tās zinātniskais pamatojums aprobēts konferencēs:

- 1. Markus D.** *Latviešu bērnu runa (Valsts pētījumu programmas “Latviešu valoda” kontekstā)*. Liepājas Universitātes Letonikas lasījumi. Rīga, 2019. gada 21. februārī.
- 2. Tauriņa, A., Ābele, A.** *Kustību rotaļu un sporta inventārs pirmsskolā darbības vārdu apguves sekmēšanai*. LU 77. starptautiskā zinātniskā konference. *Cilvēks un tehnoloģijas, izglītības kvalitāte*. Rīga, 2019. gada 12. februārī.
- 3. Markus D., Usāne S.** *Skaņa. Vārds. Saruna (VPP «Latviešu valoda» Nr. VPP-IZM-2018/2-0002)*. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 146. dzimšanas dienas atceres starptautiskā zinātniskā konference «Vārds. Nozīme. Vārdnīca». Rīga, 2019. gada 22. februārī.

Studentu pieteiktie referāti:

1. Kupše V. *Valodas, runas un motorikas traucējumu saistība 5 gadus veciem bērniem.* Liepājas Universitātes studentu zinātniskā konference, valodniecības sekcija. 27.03.2019.

2. Apīne K. *Vecāku līdzdalība pirmsskolas vecuma bērnu vārdu krājuma paplašināšanā.* Liepājas Universitātes studentu zinātniskā konference, valodniecības sekcija. 27.03.2019.

3. Palapa A. *Pirmsskolas vecuma bērnu valodas traucējumu ietekme uz rakstu valodas apguvi 1. klasē.* Liepājas Universitātes studentu zinātniskā konference, valodniecības sekcija. 27.03.2019.

Galveno izpildītāju un izpildītāju pieņemtie referāti:

1. Tomme-Jukēvica I. *Second language grammar of pre-school children acquiring Latvian in an instructional setting.* INTEND2019, Valencia, 10-14.03.2019.

2. Markus D., Zirina T. *Assessment tools of Latvian language acquisition: problems and application versions.* INTEND2019, Valencia, 10-14.03.2019.

3. Tomme-Jukēvica I. *The lexical competence of preschoolers acquiring Latvian as the second language in an instructional setting.* INTEND2019, Valencia, 10-14.03.2019.

Pirmie darba foto

Paldies par uzmanību!